

Accountantsverslag 2023

23 mei 2024

Aan het bestuur van
Gemeenschappelijke Regeling Werk en Inkomen Lekstroom
T.a.v. de heer Esser, directeur
Stadsplein 1b
3431 LZ NIEUWEGEIN

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Dordrecht, 23 mei 2024

Ref.: 1188/MA/AK

Geachte leden van het bestuur,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 van Gemeenschappelijke Regeling Werk en Inkomen Lekstroom te Nieuwegein (hierna: WIL) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023, het Controleprotocol en normenkader 2023 van WIL, vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 maart 2024.

Ter informatie en ter identificatie vermelden wij de belangrijkste bedragen zoals die blijken uit de door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 en het bedrag van de door ons gehanteerde materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole:

WIL	2023	2022
<i>Jaarrekening</i>		
Balanstotaal	€ 5.421.000	€ 6.896.000
Eigen vermogen	€ -	€ -
Totaal lasten	€ 73.744.852	€ 73.375.000
Totaal baten	€ 73.744.852	€ 73.375.000
Resultaat (na mutaties in de reserves)	€ -	€ -
Materialiteit	€ 737.000	€ 733.000

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van WIL om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet normering topinkomens (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het bestuur heeft in de jaarrekening 2023 de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en heeft in de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag de belangrijkste bevindingen, afwijkingen en verbeterpunten nader toegelicht. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening te verstrekken.

De controle is op 21 mei 2024 afgerond en wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring af te geven bij de jaarrekening 2023 onder het voorbehoud dat deze jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door het algemeen bestuur. *In het geval dat het algemeen bestuur de jaarrekening niet ongewijzigd vaststelt, verzoeken wij u om contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie*

De definitieve controleverklaring zullen wij afgeven nadat wij de ondertekende jaarrekening hebben ontvangen. Wij zullen vervolgens een ondertekende controleverklaring toevoegen aan de ondertekende jaarrekening. Daarnaast zullen wij een 'was-getekend' controleverklaring toevoegen aan de 'was getekend' versie van de jaarrekening.

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend is bedoeld om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van WIL en van de risico's in haar bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

drs. J. (Jaap) Schot RA

INHOUDSOPGAVE

1. Onze belangrijkste boodschappen aan WIL.....	5
1.1. Opdrachtbevestiging.....	5
1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties	5
1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid	6
1.4. Rechtmatigheidsverantwoording.....	6
1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden	6
2. Vermogen, resultaat en continuïteit	7
2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling.....	7
2.2. Interne beheersing.....	7
2.3. Weerstandsvermogen.....	7
3. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023	8
3.1. Rechtmatigheid.....	8
3.2. WNT-verantwoording.....	11
3.3. SiSa-verantwoording.....	11
3.4. Energietoeslag	17
3.5. Voorzieningen.....	17
3.6. IT-beheersing.....	18
3.7. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid.....	18
4. Overige onderwerpen	19
4.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing.....	19
4.2. Onafhankelijkheid	20
4.3. Duurzaamheid	20
5. Slot.....	22

1. Onze belangrijkste boodschappen aan WIL

1.1. Opdrachtbevestiging

In onze opdrachtbevestiging van 4 september 2023 hebben wij de tussen WIL en Verstegen accountants en adviseurs gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening 2023 bevestigd.

1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening 2023 als geheel vastgesteld op € 737.000. De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en het op 14 maart 2024 door het algemeen bestuur vastgestelde Controleprotocol 2023, gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2023. WIL heeft geen eigen vermogen.

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Met ingang van verslagjaar 2023 geeft het dagelijks bestuur een rechtmatigheidsverantwoording, voor het eerst bij de jaarrekening 2023. Voor de controle van de jaarrekening 2023 heeft u in uw Controleprotocol, normenkader en aanverwante verordeningen hierover afspraken gemaakt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met:

- Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden; en
- Het Controleprotocol WNT 2023.

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in:

- de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO), allen in aangepaste vorm voor de rechtmatigheidsverantwoording;
- de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV, vanwege de rechtmatigheidsverantwoording;
- de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023;
- het Controleprotocol, normenkader en aanverwante verordeningen, vastgesteld door het algemeen bestuur op 14 maart 2024.

1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2023 van WIL afgerond. Wij geven bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende controleverklaring af voor getrouwheid. Dit onder het voorbehoud dat deze jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door het algemeen bestuur. De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt hiermee indirect tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

1.4. Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Het dagelijks bestuur heeft conform het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol 2% van de lasten inclusief toevoegingen aan de reserves als verantwoordingsgrens (€ 1.474.897) gehanteerd. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat er rechtmatigheidsfouten zijn geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering is een nadere toelichting opgenomen ten aanzien van de rechtmatigheid en zijn rechtmatigheidsfouten boven de door het algemeen bestuur vastgestelde rapportagegrens van € 100.000 toegelicht.

In paragraaf 3.1 hebben wij onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording nader uitgewerkt. Op grond van onze controle zijn wij van oordeel dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Overeenkomstig de tussen WIL en ons kantoor opgestelde opdrachtbevestiging, bestaat de controle van de jaarstukken uit een proces waarbij:

1. het controleteam WIL informeert over de benodigde informatie voor het controleren van de jaarstukken;
2. WIL deze informatie tijdig en volledig (digitaal) oplevert;
3. het controleteam de controlewerkzaamheden uitvoert aan de hand van de door WIL opgeleverde informatie.

De processtappen 1 en 3 zijn sterk gerelateerd aan onze inschatting welke onderdelen van de jaarstukken het meest vatbaar zijn voor afwijkingen van materieel belang. Met betrekking tot processtap 2 constateerden wij dat WIL voortvarend de benodigde controle-informatie heeft aangeleverd, maar was deze bij aanvang van de controle niet op alle onderdelen beschikbaar en waren niet alle specificaties van het gewenste niveau. Ook is sprake geweest van personele mutaties op de afdeling financiën en migratie naar een nieuw salarispakket. Daarnaast is rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting daarop in de paragraaf Bedrijfsvoering nieuw in de jaarstukken 2023.

Onze controlewerkzaamheden hebben hierdoor meer tijd gekost dan vooraf overeengekomen en de hieruit voortvloeiende extra controlekosten vallen hoger uit dan het afgesproken controlebudget. Overigens is hierover tijdens de uitvoering van de controlewerkzaamheden reeds gecommuniceerd. Zodra wij de werkelijke tijdsbesteding van mei in beeld hebben, zullen wij hierover communiceren en een afrekening van de meeruren delen.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

2. Vermogen, resultaat en continuïteit

2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit begroting en verantwoording (hierna: BBV) is voor WIL het geldende verslaggevingsstelsel. De jaarrekening 2023 van WIL is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model.

Uitgangspunt bij de begroting van WIL is dat de begroting sluitend is. Resultaten worden jaarlijks verrekend met de deelnemende gemeenten. De begroting 2023 heeft dan ook een saldo van nihil. WIL heeft zelf geen eigen vermogen. Indien er onverwacht sprake is van een tegenvaller moet dit verrekend worden met de eigenaar gemeenten.

2.2. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Onze bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot de interne beheersingsmaatregelen hebben wij gerapporteerd in onze managementletter 2023 van 18 december 2023. Wij verwijzen naar deze managementletter. Onze managementletter hebben wij nader toegelicht.

Wij vinden dat er binnen WIL – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van ernstige tekortkomingen in de voor de jaarrekeningcontrole relevante interne beheersingsmaatregelen. Enkele van onze bevindingen en aanbevelingen behoeven aandacht.

2.3. Weerstandsvermogen

WIL kent geen algemene reserve en heeft derhalve geen weerstandsvermogen. Indien de gevolgen van risico's zich voordoen komen de gevolgen hiervan ten laste van de deelnemende gemeenten.

3. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023

3.1. Rechtmatigheid

3.1.1. Inleiding

In eerdere managementletters en accountantsverslagen hebben wij u geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording. WIL heeft actief geacteerd op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij verwijzen naar onze (tussentijdse) bevindingen en de aanbevelingen en aandachtspunten die wij hebben gerapporteerd.

WIL heeft in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. De rechtmatigheidsafwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden) boven de overeengekomen verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording benoemd. In de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag heeft het dagelijks bestuur een nadere toelichting gegeven over de onderwerpen die de rechtmatigheid raken en op welke wijze de interne beheersing en verbeteracties zijn vormgegeven.

3.1.2. Ontwikkelingen rechtmatigheidsverantwoording

Invoeringsdatum rechtmatigheidsverantwoording verslagjaar 2023

Op 27 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen door de Eerste Kamer. In deze wet is geregeld dat de rechtmatigheidsverantwoording, opgesteld door het bestuur van WIL, onderdeel wordt van de jaarrekening. Hiermee is het bestuur van een gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk voor afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur en de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit betekent dat de accountant met ingang van de jaarrekening 2023 alleen een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief rechtmatigheidsverantwoording) als geheel afgeeft. Tot en met 2022 was dat een controleverklaring met een oordeel over zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Wij hebben u, uw bestuur en uw organisatie hierover eerder geïnformeerd.

Aanpassing Gemeentewet, nog geen aanpassing accountantsnormen

Eerder is de Gemeentewet aangepast aan de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording. Tegen de voorgestelde wijzigingen in de normen voor de accountantscontrole (het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) heeft de Algemene Rekenkamer (AR) begin 2024 fundamentele bezwaren geuit. Dit heeft tot gevolg dat de voorgestelde wijzigingen in het BBV en in het BADO niet definitief zijn en formeel ongewijzigd blijven voor verslagjaar 2023.

Wel een oordeel over rechtmatigheid

Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen werden opgeroepen om de rechtmatigheidsverantwoording wel op te nemen in de jaarrekening. Dit conform besluitvorming door de Eerste Kamer op 27 september 2022 en de door u inmiddels aangepaste en vastgestelde (interne) verordeningen en afspraken die hierover door vertegenwoordigende organen met de gemeenteraad gemaakt zijn.

Omdat de verslaggevings- en accountantsnormen niet zijn aangepast en accountants hiermee geen formele grondslag hebben voor het kunnen afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023, is aan accountants en ook aan Verstegen verzocht om te wachten met het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en dus ook bij WIL. Hiermee is het enige tijd onzeker geweest of BBV en BADO nog tijdig konden worden aangepast voor verslagjaar 2023. Dit standpunt hebben wij gevolgd.

Medio april jl. hebben wij bericht ontvangen over de wijzigingen in de verantwoordings- en accountantsnormen in het BBV en BADO. Dit geeft uitsluitel voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en controlerend accountants over de het definitief opmaken van de jaarrekening 2023 en de bestuurlijke behandeling en besluitvorming en over de afronding van onze controlewerkzaamheden en het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening van WIL.

De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties. Het accountantsoordeel komt hiermee tot uitdrukking in een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

3.1.3. *Begrotingsonrechtmatigheid*

Onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording is begrotingsrechtmatigheid. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordeelt WIL de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten.

In november 2023 is door de commissie BBV in de gewijzigde Kadernota Rechtmatigheid 2023 een nadere duiding gegeven aan het begrip Begrotingsonrechtmatigheid:

1. Er is hiervan sprake als het dagelijks bestuur bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door het algemeen bestuur vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten of investeringsbudgetten overschrijdt.
2. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld voor het einde van het boekjaar.
3. Bij onderschrijdingen van lasten of investeringskredieten en ook bij lagere/hogere baten dan begroot de begroting niet tijdig* met begrotingswijzigingen is aangepast.

Het derde onderdeel is een uitbreiding van het begrip begrotingsonrechtmatigheid. *Hoe niet tijdig wordt geïnterpreteerd, wordt bepaald door de 'spelregels' tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. De spelregels met betrekking tot het informeren en vaststellen van begrotingswijzigingen bij onderschrijdingen van lasten en investeringsbudgetten (kredieten) en bij lagere/hogere baten ten opzichte van de begroting zijn veelal in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet opgenomen.

WIL heeft overschrijding op de volgende programma's een begrotingsoverschrijding:

- Inkomen: € 1.329.744
- Werk: € 3.199.849
- Inkomensondersteuning: € 5.177.819
- Uitvoering: € 584.302

Het totaal aan begrotingsonrechtmatigheden bedraagt €10.291.714. Op grond van de financiële verordening geldt dat afwijkingen als acceptabel aangemerkt worden als er sprake is van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren. Dit is het geval bij WIL. In 2023 is geen sprake van (begroting)afwijkingen op de investeringskredieten.

3.1.4. (Europese) aanbesteding

WIL controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Deze controle is een belangrijk onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en van de rechtmatigheids-verantwoording. WIL constateert één inkoop welke ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed:

Leverancier	Totale uitgaven 2020-2023	Bedrag onrechtmatig 2023
Illionx B.V.	305.460	106.751
Totaal	305.460	106.751

De mogelijkheid van overschrijding is vooraf voorzien en er is een aanbesteding gepland voor 2024. Uw organisatie heeft om moverende redenen besloten om niet eerder te starten met deze aanbesteding.

3.1.5. Rechtmatigheidsafwijkingen 2023

In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 in de jaarrekening heeft u de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen en de afwijkingen die daarvoor in aanmerking komen nader toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Hieronder hebben wij het kader van het algemeen bestuur voor de (interne) rechtmatigheidscontrole en rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waaraan WIL moet voldoen. Het kader is uitgebreid met de normen waaraan de accountant moet voldoen.

Onderwerp	Percentage	Bedrag
Totale lasten 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023		€ 73.744.852
Toevoegingen aan de reserves 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023		-
Basis voor berekening goedkeuringstolerantie getrouwheid en verantwoordinggrens rechtmatigheid		€ 73.744.852
<i>Accountant</i>		
Materialiteit BADO voor getrouwheidsfouten	1%	€ 737.000
Materialiteit BADO voor onzekerheden in de controle	3%	€ 2.212.000
Rapporteringstolerantie voor toelichting getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle in het accountantsverslag		€ 100.000
<i>Rechtmatigheid</i>		
Verantwoordingsgrens (regulier) voor de financiële rechtmatigheidstoetsing, vastgesteld door het Algemeen Bestuur	2%	€ 1.474.000
Rapporteringsgrens voor individuele rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonzekerheden in de paragraaf Bedrijfsvoering		€ 100.000

Rechtmatigheidsafwijking	Fout	Onduidelijk	Onrechtmatig	Acceptabel
Begrotingsrechtmatigheid	n.v.t.	n.v.t.	€ 10.291.714	€ 10.291.714
Voorwaardencriterium – uitkeringen	n.v.t.	n.v.t.	€ 66.073	n.v.t.
Voorwaardencriterium – inkopen (EU-aanbesteding)	n.v.t.	n.v.t.	€ 106.751	n.v.t.

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

3.2. WNT-verantwoording

3.2.1. *Controlebevindingen en aanbevelingen*

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2023 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde [Regeling controleprotocol WNT 2023](#). Daarbij zijn door ons geen afwijkingen geconstateerd.

3.2.2. *Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden*

Het doel van het controleprotocol WNT is om vast te stellen of de bezoldiging van de directie en het bestuur overeenkomt met de bepalingen van de WNT en juist is gepresenteerd in de WNT-verantwoording.

Wij kunnen op grond van de uitvoering van het WNT-protocol niet uitsluiten dat de uitbetaalde bezoldiging volledig overeenkomt met de daarover gemaakte afspraken tussen het bestuur en de directie. Bijvoorbeeld omdat wij geen weet hebben van een separaat gemaakte bezoldigingsafpraak. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT correct is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken.

Als de in de WNT-verantwoording verantwoorde bezoldiging niet overeenkomt met uw beeld van de gemaakte afspraken of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons zo snel mogelijk daarover te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

3.3. SiSa-verantwoording

Bij de jaarrekening 2023 voegt WIL als bijlage de SiSa-verantwoording toe. WIL heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Voor deze specifieke uitkeringen is in de wet bepaald dat de accountant in de controleverklaring opneemt of de baten en lasten (alsmede de balansmutaties) met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel, expliciet nog een oordeel van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage. In de controle van de specifieke uitkering (SiSa) is met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording hierin niets veranderd. Dat betekent dat wij ook in ons accountantsverslag 2023 rapporteren over de SiSa regelingen en een tabel met bevindingen opnemen per SiSa-regeling.

3.3.1. SiSa-bijlage

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat WIL de SiSa correct en volledig heeft ingevuld aan de voorwaarden heeft voldaan.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door WIL is opgemaakt, op basis van de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023 van 12 januari 2024. Wij benadrukken dat u als gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeenschappelijke regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

WIL Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2023	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting Fout of onzekerheid
G2B	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G2B	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G2B	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G2B	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G3B	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.

G3B	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G3B	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G3B	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G3B	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T (exclusief BOB)_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G3B	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G3B	BBZ vóór 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G3B	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voorvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.

G3B	BBZ vanaf 2020 - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_ deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_ deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 2_ deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 2_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 3_ deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 3_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 4_ deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 4_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 5_ deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Tozo 5_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_ deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T_ deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.

G4B	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G4B	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire - gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G12B	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G12B	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.
G12B	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Fout	n.v.t.	n.v.t.
G12B	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire in jaar T_deel openbaar lichaam 2023	Onzekerheid	n.v.t.	n.v.t.

Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2023 t.a.v. getrouwheid: goedkeurend.
 Strekking controleverklaring bij de jaarrekening 2023 t.a.v. rechtmatigheid: goedkeurend.

3.3.2. Controle SiSa

Binnen WIL functioneert een team Verbijzonderde interne controle (VIC). Dit team heeft geen directe onafhankelijke positie binnen de organisatie ten opzichte van de operationele en administratieve processen. De dossiercontrole vindt plaats op basis van een landelijke kwaliteitsborgingapplicatie (KIC), welke is gecertificeerd door het Ministerie van SWZ. Daarnaast worden de relevante gemeentelijke eisen bij de controle in acht genomen. Er wordt gewerkt volgens een gestructureerde aanpak dat er voor zorgt dat voor elke gemeente alle materiële regelingen "geraakt" worden en dat de waarnemingen verspreid worden over het boekjaar. De VIC kan worden aangemerkt als een effectieve interne beheersingsmaatregel.

Door Verstegen zijn naar aanleiding hiervan (op basis van de SRA-tabel steekproefmethode, controlestrategie gegevensgericht en de uitvoerings-materialiteit) de te controleren dossiers bepaald.

In onderstaand overzicht geven wij integraal inzicht in de uitgevoerde dossiercontroles en geconstateerde bevindingen. Wij hebben hierbij een rapporteringstolerantie van € 125.000 gehanteerd cf. de nota verwachtingen accountantscontrole.

Regeling	Steekproef VIC Houten	Steekproef VIC Lopik	Steekproef VIC IJsselstein	Steekproef VIC Nieuwegein	Steekproef Verstegen
IOAW	2	1	1	9	2
IOAZ				1	1
Kinderopvang	2	1	1	1	1
Bijzondere bijstand	4	1	3	4	2
PW - Individuele inkomenstoelage				3	
PW - Inkomensvoorziening	34	22	41	91	36
Loonkostensubsidie		2	5	5	3
Re-integratie en Ondersteuning		2	1	3	3
Studietoelage	1				
Totaal	43	29	52	117	48

WIL heeft in totaliteit 241 dossiers, verdeeld over alle regelingen en verdeeld over alle gemeenten betrokken in de interne controle. Verstegen heeft hiervan 48 dossiers gecontroleerd. In alle gevallen was de conclusie van Verstegen gelijk aan de VIC.

In de controle zijn per saldo 5 fouten gebleken. De foutextrapolatie komt uit op € 60.000 en ligt daarmee onder de rapporteringsgrens van € 125.000. Daarnaast is bij de re-integratie vergoedingen een fout gebleken waarbij de foutextrapolatie uitkomt op € 6.000, dit betreft echter geen SiSa fout.

Tevens hebben wij navraag gedaan en in de LOR laten bevestigen dat de 'nul' indicatoren als zodanig in de SiSa-bijlage verantwoordingsinformatie terecht als 'nul' indicatoren zijn opgenomen.

De BBZ is ondergebracht bij gemeente Utrecht (Bureau Zelfstandigen van de gemeente Utrecht). Op 8 maart 2024 is door gemeente Utrecht een financiële verantwoording verstrekt die is voorzien van een goedkeurende controleverklaring. Er zijn geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd.

De aansluiting met de financiële administratie (K2F) en de aansluiting met de uitkeringsadministratie (Suite) is vastgesteld.

Onze conclusies:

- Wij hebben vastgesteld dat WIL voldoet aan de interne- en externe regelgeving in overeenstemming met het normen en toetsingskader. Verder hebben wij in onze deelwaarneming vastgesteld dat de uitkeringen juist en rechtmatig zijn verstrekt.
- In de deelwaarnemingen van zowel de VIC als onze waarnemingen wordt rekening gehouden met de toetspunten "plichten en maatregelen". Hier zijn geen onrechtmatigheden uit gebleken.

3.4. Energietoeslag

Bij het proces bijzondere bijstandsverlening is bij de verstrekking van energietoeslag in totaal € 1.626.720 aan geëxtrapoleerde onzekerheden geconstateerd door de VIC.

Om burgers snel over de Energietoeslag 2023 te kunnen laten beschikken is er in sommige gevallen met minder bewijsstukken afgehandeld op grond van een versnelde werkwijze. Hoewel die werkwijze op zichzelf niet hoeft te leiden tot onzekerheden bleek bij de controles dat er bij sommige dossiers wel onzekerheid is over de rechtmatigheid omdat de aanwezige bewijsstukken niet volledig zijn. Deze onzekerheid wegen wij mee in ons getrouwheidsoordeel over de jaarrekening 2023. Voor een nadere toelichting op de onzekerheid door de organisatie verwijzen wij naar de paragraaf bedrijfsvoering in de jaarstukken 2023.

3.5. Voorzieningen

3.5.1. Voorziening spaarverlof

Volgens de gemeenten CAO is er vanaf 1 januari 2022 de mogelijkheid om bovenwettelijk verlof te sparen. In 2023 is hiervoor een voorziening gevormd van € 105.000. De opslag voor de werkgeverslasten is hiervoor gemakshalve bepaald op 50% van de bruto uurlonen. Voor 2024 adviseren wij om de voorziening te bepalen op basis van de werkelijke werkgeverslasten.

3.5.2. Voorziening bovenwettelijk verlof

Op grond van een uitspraak van de Commissie BBV moet vanaf 2022 een financiële verplichting worden opgenomen voor spaarverlofuren (zie 3.5.1.). Dit geldt eveneens voor saldi van bovenwettelijke verlofuren indien er geen sprake meer is van een jaarlijks vergelijkbare omvang (een voorspelbaar gelijkmatig kostenpatroon). Het vormen van een voorziening bij gelijkblijvende omvang is niet toegestaan op grond van het BBV.

Het bovenwettelijk verlof gemeten in uren per FTE fluctueert lig over de afgelopen jaren. Wij adviseren het verlof te blijven monitoren zodat jaarlijks tijdig kan worden bepaald of het wel of niet noodzakelijk is een voorziening bovenwettelijk verlof te vormen.

3.6. IT-beheersing

Vanuit onze controle van de jaarrekening zijn geen aanwijsbare risico's geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

Het huidige IT-landschap wordt gedomineerd door Cloud- en SaaS-oplossingen. Het zwaartepunt van IT-beheersing verschuift daardoor naar toegangsbeheer en het reduceren van het risico van cybercriminaliteit. Hierbij hebben wij nog enkele (belangrijke) verbeterpunten geconstateerd. Die hebben wij gerapporteerd in onze managementletter.

Wij benadrukken dat ons onderzoek van de IT-beheersingsmaatregelen in het kader van onze jaarrekeningcontrole belangrijke informatie kan geven over IT-risicogebieden van WIL. Er kan echter ook sprake zijn van risicogebieden die niet door ons onderkend worden. De oorzaak hiervan is de beperkte scope van ons onderzoek.

Voor een verbreding van de scope van het onderzoek naar IT-beheersingsmaatregelen adviseren wij om met name aandacht te hebben voor kwaliteitscertificering van IT-processen, systemen en applicaties en voor beveiligingsscan's door specialisten. Desgewenst bespreken wij graag de relevante opties en de mogelijkheden die wij (vanuit ons netwerk) hierin kunnen bieden.

Voor onze overige bevindingen verwijzen wij naar deze managementletter.

3.7. Verwerking van geconstateerde afwijkingen rechtmatigheid en getrouwheid

3.7.1. Gecorrigeerde controleverschillen

Betreft	Effect op activa	Effect op passiva	Effect op resultaat	Toelichting
Voorziening spaarverlof		€ 35.000	-€ 35.000	De voorziening was zonder opslag werkgeverslasten gevormd, zie ook 3.5.1.
Baten / lasten Energietoeslag			-€ 323.300	De aanvragen die in 2023 zijn gedaan, maar pas in 2024 zijn afgewikkeld waren niet meegenomen in de jaarrekening 2023. Voor de deelnemende gemeenten valt het effect op het resultaat per saldo weg, doordat is afgesproken pas in 2024 af te rekenen voor de regeling energietoeslag.

Op het gebied van de rechtmatigheidsverantwoording zijn diverse inhoudelijke en tekstuele aanpassingen gedaan. Deze zijn in goed overleg met uw organisatie doorgevoerd.

3.7.2. Ongecorrigeerde controleverschillen

Betreft	Effect op activa	Effect op passiva	Effect op resultaat	Toelichting
Baten / lasten Energietoeslag			€ 103.200	Er is een correctie gemaakt van € 323.300 op de aanvragen die in 2023 zijn gedaan, maar pas in 2024 zijn afgewikkeld. Hiervan is voor een totaal van € 103.200 uiteindelijk afgewezen, ingetrokken, of buiten behandeling gesteld. Betreft deel dat nu wel in baten en lasten is meegenomen, maar uiteindelijk niet tot een betaling heeft geleid.

Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties met effect op vermogen en resultaat en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatievereisten van het BBV.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren geen ongecorrigeerde getrouwheidsfouten en onzekerheden hoger dan de rapporteringsgrens van € 100.000. Onze strekking voor de controleverklaring 2023 is goedkeurend voor getrouwheid.

4. Overige onderwerpen

4.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden de risicofactoren voor overtredingen van wet- en regelgeving en fraude geëvalueerd. Frauderisicofactoren kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld leveranciersselectie, (contant) geldverkeer, bewuste beïnvloeding door het bestuur en/of het management van de presentatie (jaar)cijfers teneinde een ander beeld voor te stellen dan de werkelijkheid en misbruik/oneigenlijk gebruik van bedrijfsmiddelen van de WIL.

Onze controle heeft geen afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht.

WIL heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor teruggebracht. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

In onze gesprekken met de organisatie is bevestigd dat er geen fraude heeft plaatsgevonden en ook geen vermoeden is van fraude.

4.2. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van WIL op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van financiële verantwoordingen en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. Met betrekking tot het verslagjaar 2023 hebben wij geen werkzaamheden verricht naast onze controlewerkzaamheden en de direct daaruit voortvloeiende ondersteuning en advisering over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording.

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de WIL.

4.3. Duurzaamheid

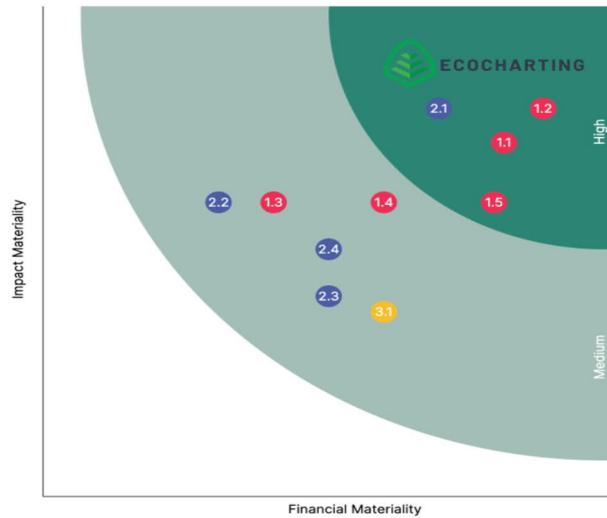
Wij hebben ons een beeld gevormd van de aandacht die WIL heeft voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de verantwoording daarover in het bestuursverslag of anderszins. Daarbij houden wij er rekening mee dat WIL niet onder de verplichtingen vanuit de CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive) valt, maar wel te maken heeft en krijgt met verantwoordingsvereisten vanuit onder meer (lokale) overheden, zorgverzekeraars en banken. Zie ook onze managementletter hierover.

Het verdient aanbeveling om duurzaamheid nadrukkelijker te agenderen, zodat WIL zelf ook de regie kan houden over de ontwikkelingen die vanuit wet- en regelgeving op de organisatie afkomen. Het voert voor dit accountantsverslag te ver om een volledig stappenplan uit te werken en tegelijkertijd onderkennen wij een risico dat te laat wordt gestart met voorbereidingen om tijdig te kunnen voldoen aan de verantwoordingsvereisten vanuit de CSRD die indirect op WIL afkomen.

In dat kader adviseren wij om in ieder geval de volgende processtappen te agenderen en op te pakken:

- **Materialiteitsanalyse.** Zie voor meer informatie over het bepalen van de materialiteit bijvoorbeeld het [Stappenplan dubbele materialiteitsanalyse CSRD](#) dat ontwikkeld is door de NBA. De materialiteitsanalyse geeft richting aan de focusgebieden voor verduurzaming en aan verantwoording daarover. Een goede materialiteitsanalyse motiveert ook waarom WIL wel of niet werkt aan bepaalde duurzaamheidsdoelstellingen. Professionele adviesbureaus beschikken over software om de materialiteitsanalyse gestructureerd uit te voeren. *Ons advies is om de materialiteitsanalyse medio 2024 gereed te hebben.*
- **Duurzaamheidsbeleid.** Op basis van de materialiteitsanalyse kan het duurzaamheidsbeleid van WIL herijkt worden en vertaald worden naar actiepunten die geadresseerd worden aan verantwoordelijke functionarissen, al dan niet ondersteund door externe deskundigen. Wij adviseren om het herijken van het duurzaamheidsbeleid te agenderen voor het derde kwartaal 2024. Hierbij merken wij nog op dat duurzaamheidsbeleid niet los is te zien van het meerjarenbeleid van organisaties en andersom ook niet. Dit impliceert dat het uitwerken van duurzaamheidsbeleid tot gevolg kan hebben dat het meerjarenbeleid op onderdelen bijgesteld moet worden.
- **Verantwoordingsinformatie.** Voor CSRD-plichtige organisaties zijn de verantwoordingsvereisten (in combinatie met de materialiteitsanalyse) inmiddels bekend. Voor niet-CSRD-plichtige organisaties zal er de komende tijd meer duidelijkheid komen over de verantwoordingsvereisten vanuit ketenpartners. Ongeacht de toepasselijkheid van de CSRD is het uitwerken van een duurzaamheidsverantwoording een omvangrijk proces. *Wij adviseren om dit te agenderen voor het laatste kwartaal 2024 en daarbij in eerste instantie aansluiting te zoeken bij de 'light' versie van de CSRD: [de EU Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs that are outside the scope of CSRD](#). Desgewenst beschikken wij over een in het Nederlands vertaalde versie.* Als aandachtspunt merken wij hierbij nog op dat het stelselmatig verantwoorden over duurzaamheid ook vraagt om een daarop afgestemde inrichting van registraties en informatiesystemen. *Wij adviseren om hier aandacht voor te hebben.*

Van het in de vorige paragraaf geschetste, beschikken nog maar weinig organisaties over veel deskundigheid. *In lijn met de CSRD adviseren wij om externe deskundigen in te schakelen om scherper zicht te krijgen op deze ontwikkelingen en een beeld te krijgen van wat dit concreet van WIL zal vragen de komende jaren.*

5. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.